

Màster en Estudis de Cinema i Audiovisual Contemporanis

PLA DOCENT D'ASSIGNATURA

Títol de l'assignatura: El documental de creació

Codi de l'assignatura: 31027

Trimestre: Tercer

Tipus: Optativa

Nombre de crèdits: 5 ECTS

Llengua o llengües de la docència: Català

Professor/s responsable/s: Imma Merino Serrat

1. Objectius

En el cinema contemporani, el documental s'ha convertit en un terreny de recerca i de creativitat que, hibridant-se amb la ficció o decantant-se cap a l'assaig o el dietari filmics, busca noves formes i s'interroga sobre els límits de l'aprehensió del real. En aquest procés, la subjectivitat, tradicionalment bescantada en el documental, s'ha anat fet present per definir la construcció d'un relat i/o per reconèixer les limitacions del punt de vista (el lloc des del qual es mostren els altres, els fets i les coses) sense renunciar a transcendir-les amb una voluntat de coneixement. En aquesta subjectivitat, manifesta a través de la narració en primera persona i a vegades amb la presència del cineasta com a personatge, el documental s'afirma com un testimoni de la realitat, però a la vegada reconeix que el cinema no pot deixar de ser expressió de l'imaginari. A la vegada s'hi renoven velles preguntes: Com donar compte del real? Com filmar els altres? També: Com filmar-se un mateix? És possible l'autobiografia cinematogràfica? I encara: es pot filmar el pas del temps en els cossos, el transit cap a la mort? Per altra part, en la última dècada, dins de la marginalitat del cinema català o gestat i produït a Catalunya, poden identificar-se una sèrie d'experiències que, en la diversitat de les seves propostes, exemplifiquen la inquietud, la llibertat i la creativitat del documental. L'objectiu d'aquest curs és fer atenció a aquestes experiències exemplificant-les amb diversos cineastes documentalistes contemporanis que poden ampliar-se a partir dels interessos i les recerques de l'alumnat.

2. Continguts

Agnès Varda: Subjectivitat i autorepresentació d'una "espigoladora" d'imatges. La relació amb les altres arts: fotografia i pintura.

Alain Cavalier: De cineasta a "filmeur".

Johan van der Keuken: Filmar per viatjar o viatjar per filmar? Filmar la vida i filmar-se en el transit cap a la mort: “De Grote Vakantie”

Chantal Akerman: Una cineasta del temps que passa (Moviment i quietud a “D’est”, “Sud”, “De l’autre côté” i “Là-bas”).

Carmen Castillo: La memòria dels vençuts (A propòsit de “La flaca Alejandra” i “Calle Santa Fe”)

David Perlov: El diari fílmic d'un documentalista israelià.

Raymond Depardon: A la recerca d'un món conegut que desapareix (“Profils paysans”)

Wim Wenders: Filmar l'agonia; l'empremta dels morts. (“Lightning Over Water”, “Tokio-Ga”)

Joaquin Jordà: Cinema com a resistència política.

José Luís Guerin: El cinema com a territori espectral.

Mercedes Álvarez: El documental com a relat íntim i memòria ancestral.

Isaki Lacuesta: La temptació de la ficció.

Marc Recha: La ficció autobiogràfica (“Dies d'agost”) i la descoberta cinematogràfica d'uns paisatges.

3. Avaluació

Es tindrà en compte l'assistència i les aportacions dels alumnes, que hauran de presentar un treball escrit sobre una de les pel·lícules, cineastes o temes abordats.

4. Bibliografia i recursos didàctics

4.1. Bibliografia

ALBERA, F.; VAN DER KEUKEN, J., *Aventures d'un regard*. Paris. Cahiers du Cinema, 1999.

AKERMAN, C., *Autoportrait en cineaste*. Paris. Cahiers du Cinema, 2004.

CERDÁN, J.; TORREIRO, C. (eds.). *Al otro lado de la ficción*. Trece documentalistas españoles contemporáneos. Ediciones Cátedra/Festival de Cine Español de Málaga, 2007.

COMOLLI, J.L. *Filmar para ver: escritos de teoría y crítica de cine*.

Buenos Aires,, Cátedra La Ferla, 2002.
CRESPO, A. (ed.). *El batallón de las sombras. Nuevas formas documentales del cine español*. Madrid, Ediciones GPS, 2006.
DEVARRIEUX, C.; NAVACELLE, Marie Christine. *Cinéma du réel*. Paris, Editions Autrement, 1988.
GAUTHIER G. *Le documentaire, un autre cinéma*. Paris, Editions Nathan, 1995.
GARCÍA FERRER J.M.; ROM M. *Joaquín Jordà*. Barcelona, Enginyers Industrials de Catalunya.
MANRESA L. *Joaquín Jordà. La mirada lliure*. Barcelona, Filmoteca de Catalunya, 2006.
ORTEGA M.L. (ed.). *Nada es lo que parece. Falsos documentales, hibridaciones y mestizajes del documental en España*. Madrid, Ocho y Medio, 2005.
TORREIRO C. (ed). *Realidad y creación en el cine de no-ficción*. Madrid. Cátedra, 2010.
VARDA, A. *Varda par Agnes*. Paris, Editions Cahiers du Cinema et Ciné-Tamaris, 1994.
WEINRICHTER, A. (ed.) *La forma que piensa. Tentativas en torno al cine-ensayo*. Pamplona, Festival Internacional de Cine Documental de Navarra, 2007.

4.2. Filmografia

Agnès Varda: “*Daguerréotypes*” (1974-1975); “*Murs murs*” (1980); “*Jane B. par Agnes V.*” (1986-1987); “*Jacquot de Nantes*” (1991); “*Les demoseilles ont eu 25 ans*” (1993); *Les glaneurs et la glaneuse*” (2000); “*Deux ans après*” (2002); “*Cine-Varda-Photo*” (2004); “*Les plages d’Agnès*” (2008).

Alain Cavalier: “*Ce répondeur ne prend pas de messages*” (1978); “*La Rencontre*” (1996); “*Le Filmeur*” (2005); “*Irene*” (2009).

Johan Van der Keuken: “*Vakantie van een filmer*” (1974); “*De weg naar het zuiden*” (1981); “*De grote vakantie*” (2000).

Chantal Akerman: “*News from home*” (1976); “*D’Est*” (1993); “*Chantal Akerman par Chantal Akerman*” (1997); “*Sud*” (1999); “*De l’autre côté*” (2002); “*Là-bas*” (2006)

Carmen Castillo: “*La flaca Alejandra*” (1994); “*La verdadera leyenda del subcomandante Marcos*” (1995); “*Calle Santa Fe*” (2007).

David Perlov: “*In Jerusalem*” (1963); “*Diary*” (1973-1983).

Raymond Depardon: “*Les années dé clic*” (1984); “*Profils paysans*”: “*L’approche*” (2001); “*Le quotidien*” (2004); “*La vie moderne*” (2008).

Wim Wenders: “*Lightning Over Water*”; “*Tokio Ga*”.

Joaquín Jordà: “Numax presenta” (1980); “El encargo del cazador” (1990); “Mones com la Becky” (1999); “De nens” (2004); “Veinte años no es nada” (2005); “Más allá del espejo” (2006).

José Luís Guerin: “Innisfree” (1990); “Tren de sombras” (1997); “En construcción” (2001); “Fotos en la ciudad de Sylvia” (2007).

Mercedes Álvarez: “El cielo gira”(2004); “Mercado de futuros” (2011).

Isaki Lacuesta: “Cravan vs Cravan” (2002); “La leyenda del tiempo”(2006).

Marc Recha: “Dies d’agost” (2006)

5. Metodologia

Durant les sessions, hi haurà una exposició teòrica corresponent als diversos temes i es projectaran films (o fragments) per procedir a una reflexió compartida i procurar identificar diverses formes amb les quals el documental exemplifica la seva creativitat cinematogràfica, la seva atenció cap a la complexitat del real i la seva dimensió política. Els alumnes podran plantejar altres temes i introduir altres cineastes amb l’opció de preparar-se una intervenció a classe.